

Núm. 73

Barcelona 1.er d'Abril de 1901

25 cénts.

Pèl & Ploma

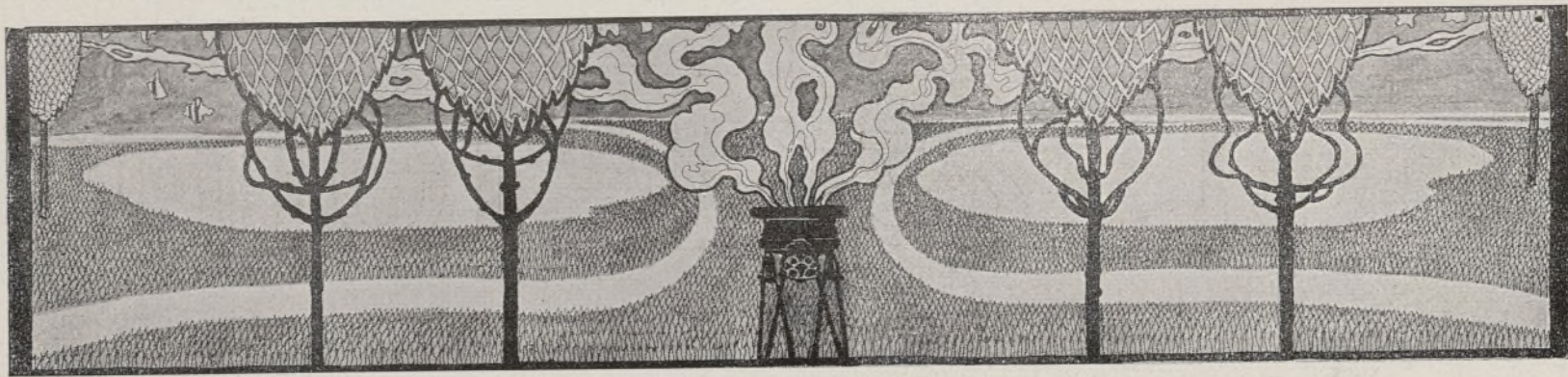

ALFREDO SAINATI

(Actor italià i traductor de l' «Alegría que passa»)

Ayuntamiento de Madrid

EN SAINATI

i «L'Alegría que passa» en italiá

Ja tothom sab com va representarse l' *Alegría que passa* en italiá i que sobretot per els papers sentimentals den Joanet i de la Zaira, se pot dir que l' habem vista per primera vegada.—Si no's pot dir, nosaltres de tots modos aixís ho declararem á l'excelent actriu italiana, tant bon punt se baixá 'l teló després de la gran ovació de que fou objecte ella i tota la companyia al acabar la primera representació de la traducció italiana.—Tothom sab també, am quina espontaneïtat verament artística s' encarregaren de papers considerats com secundaris, les primeres parts de la companyia i ningú ignora tampoc, que'ls que no prenien part activa ó *parlada* en l' obra den Rusiñol, figuraven entre 'ls grupos de poble donant-hi aquell relleu que tant realçá la traducció italiana.

Lo que pocs saben, además de no saber l'italiá, es com se feu la traducció i com en definitiva te mes interés contar aixó qu'explicar perquè 'ns varem comprar unes sabates de xarol ó altres prenes de vestir, omplirém columnes de PEL & PLOMA amb aquesta relació.

La companyia de l' Italia Vitaliani, va arribar á Barcelona cap al final de les representacions del Teatre Líric Catalá i per xó i la proximitat de *Novedades* i del *Tivoli*, aquet fou el primer teatre que visitaren els actors italians, quan no tenien feina en el seu.—L'últim dia en que's representá l' *Alegría que passa*, en Sainati era un dels espectadors i tot el seu temperament d'actor ple de vida, va vibrar al sentir l'agre-dolç de les paraules del *clown*. Aquella mateixa nit ja va voler començar la traducció i cada vespre, al sortir dels teatres, se reunien alguns amics den Rusiñol i den Sainati pera *assistir* á la traducció i dihem *assistir* en lloc de pendrer part, porque l'espectacle den Rusiñol i den Sainati parlant l'un en catalá i l'altre en italiá i entenentse perfectament, era una torna de diversió diària á la que no faltabem mai. Els primers dies, es á dir, les primeres nits, els hi feien de costat tres ó quatre interprets voluntaris que poc á poc se desacreditaren un cop gastat el petit diposit de paraules apreses en els bastidors dels teatres. Els *espectadors*, també hi deiem la nostra, pero generalment no servie de res porque en Rusiñol ja sabia ferse entendre i en Sainati en un obrir i tancar d'ulls ja

había trobat mitja dotzena de solucions diferents; en Rusiñol triaba, i aixís se traduï l' *Alegría que passa*, quines modificacions admeses per l'autor, han notat ja els nostres crítics mes eminents. A nosaltres ens sembla que si l'autor no hi te res que dir, menos poden retreurer el cambi els demés.—Además, la traducció castellana, es del mateix Rusiñol i encara es mes diferent, porque els modismes catalans, s'han de traduir amb altres modismes quin sentit entenguin els que parlin de naixensa la llengua de la nova versió. Escoltant l'italiá en *catalá*, no's pot formar criteri.

Un cop feta i aprobada la traducció arribá una nit en Sainati acompanyat den Duse i d'altres amics i entre cinq ó sis se posaren á fer les copies necessàries acabant cap á les nou del mati i engrescantse el Director de la Companyia Vitaliani á fer el paper de *Pugno di ferro*, que ningú haurie gosat proposarli. Además d'aquet engrescament, tingué 'l de feros una macarronada colosal, obsequi que feu mes agradables les catorze hores de treball de copia i dictat, treball al qu'assistien fent broma, vuit ó deu amics badocs.

El dia de la funció, encara 'n faltaben dos pera 'l *delegado* de no sabem qui, i sort que 'l germá den Rusiñol se fica en política, sino aquell vespre no hi había *alegría*.

Durant aquelles nits de treball febrós, se feu simpàtic en Sainati á tots els que 'l rodejavem, i de més á més, demostrá ser un xicot excepcionalment intel·ligent i treballador. Aquí, generalment posa de mal humor el treball excessiu; i en cambi, éll i 'ls seus companys semblava que la feina 'ls posés alegres, barreijant quèntos i brometes á cada frase llesta. Per xó, es un d'aquells que si bé representa papers escrits per altres, sempre 'n té una pera dir de la pròpia cullita, i no 'n volém més mostra que la que l'hi sentirem dir anant á veurer un quadre, al estudi d'un amic que 'l té en un d'aquells hermosos carrers del Ensanche mitx plantats, mitx edificats i mitx roblerts de fanc. Mentres caminavem serpenteijant mansanes de cases, al veurers lluny dels llocs que coneixie's va parar en sec i amb aquella cara que té tant movable 'ns va dir: *Per qué m'haveu fet venir? Que no sabeu que pera sortir de Barcelona he de demanar permís?*

D'altres podríem dirne, pero no es pas per aixó que 'ns agrada el jove actor; lo que 'l fa més digne dels nostres bons recorts i amistat, es l'interés que tenen per ell totes les qüestions artístiques, prenent la seva carrera no solzament com un medi honrós de guanyarse la vida, sino com

Escultura antiga espanyola, d'autor desconegut

la vida sencera; per ell, el teatre es el mon i d'ell ne surt tot i á n'ell pot anarhi tot; per aixó ha aprofitat la seva estada á Barcelona pera estudiar lo que 's fa de teatre i no podent apendrer á representar, ha fet el qu' ha pogut pera endursen cap á la seva terra les obres que millor poden ser compreses en altres terres que no tenen les nostres costums.

Per xó publiquem gustosissims el seu retrato dibuixat per en Casas i 'l dibuix den Rusiñol, porque uns estrangers que portats aquí per feines forasteres á las nostres cabories, s'interessin per lo que 'ns mou á nosaltres, son molt més nostres germáns i mereixen més les nostres consideracions que la gent de casa, que no interesantse per res, cada dia vol joguines noves.

A continuació publiquem un fragment de la traducció den Sainati, sent justament el dialecte entre 'l Joanet i 'l clown, paper que 'l nostre amic representá molt personalment encarnantse en la pell d'un *scognizzo* napolità, més aixerit i ple de solta que 'l nostre pobre *nyébit* ple de rancunies i de furioses envejies. El clown de l'Alegria en italiá, es més llógic que 'n catalá, encara que 'n Rusiñol no haigi pensat mai en fer una obra naturaliste.

Además de l'Alegria, s'emporta en Sainati cap á Italia, altres obres que no volém citar fins á saber quin éxit han tingut, de por de fer mal als autors, per un excés d'amistat, com ha succehit en recents experiencies qu'es inútil recordar.

Al anarsen el nou amic de la nostre ciutat, l'hi desitjem, además de bona sort, que torni aviat á fernos veurer

am la seva bona companyia i aixerida conversa, qu'ell es una d'aquelles alegries que passen en la grisencia i malcarada vida barcelonina.

LES FOGUERES *

I

—Donzella enamorada
que anyores ton amant,
somriu, que es arribada
la nit de Sant Joan.

L' aufábrega, esponjosa,
treu brots en abundor,
i exhala, generosa,
la seva forta olor.

El fred de l' anyorança
nosaltres no 'l sentim:
som flors de l' esperança
que la tristor guarim.

Les fogueres llengotegen
i espurnegen
tot un cel d' estrelles d' or.
Qui en llurs flames no s' inonda
no deixonda
ni sent batre mai el cor.

II

Donzella adolorida
que apars un lliri groc,
si vols fruir la vida
no vagis lluny del foc.

Al cor que encara es tendre
no 'l privis de cremá:
no hi pensis en la cendra
que deixarem demá.

Saltem, saltem, minyones,
cantant alegrement!
Volem com papallones
pel mig del foc roent!

Les fogueres llengotegen
i espurnegen
tot un cel d' estrelles d' or.
Qui en llurs flames no s' inonda,
no deixonda
ni sent batre mai el cor.

IGNASI IGLESIAS

(*) Del llibre *Ofrenes*, pròxim á publicar-se.

RECORT DE LA MI-CAREME

ELS FERRETS

DESDE la crónica monumental del *Temps* fins a les correspondències plenes d'agradable xaradissa, qu' en Coll envia a la *Veu* desde París, tots els periodistes parisencs han parlat de la mort d' un pobre poeta desconegut de la *gent*, pero popular entre 'ls que bé ó malament fan vida d' art a París.

Era 'l biografiat per els periódics, un home molt diferent del qu' han dit: els uns el presenten com un vividor discret; d' altres com un poeta dolent i molts, ne parlen fins tractantlo de poeta bó.—Aquesta es la vritat, aixís com la primera opinió no es cap mentida. L' Albert Poussin, quan el vaig coneixer, era un vell escardalenc, de roba blanca neta, mentres la negra era lluenta. No demanava mai un céntim a ningú, pero tampoc pagabe mai res. Aceptaba dinars i sopars a cambi de conversa i com a últim tret, venie a poc preu un llibret de versos qu' era l' única obra de tota la seva vida; l' única, pero bona; desde 'l primer vers fins a l' últim, cap s' habia escapat a les *afanades*

d' altres poetes i aquets eran sino de lo millor, de lo mes conegut de França.

Entre les composicions una 's feu célebre perquè l' hi valgué un premi de la societat protectora dels animals, no perquè ell ne fos, sino perquè parlá d' una pobra euga morta de trevallar, am verdadera emoció de compassió envers els irracionals. Els altres animals se coneix que no corresponien al poeta am la caritat que 's mereixie, segons se despren d' una composició en la que cansat de rebrer portes per els nassos, declarabe al final que no podie entrar en lloc, dihent:

Je suis prisonnier dans la rue!

Lo millor de l' ànima den Poussin, era la dignitat am la que trobava la solució dels problemes mes insolubles, quan se l' hi parlava de la seva poca producció i gran temps disponible: a les hores vos deie: els artistes, venen a ser una gran orquestra; els genis, fan de director; els que tenen talent, toquen els instruments, desde 'l *violí-solo*, fins als ferrets.

Tots han de tocar bé i a temps i si 'l dels ferrets se descuida de tocar els copets en el moment marcat, el conjunt pert aquella nota petita, pero justa. Jo, deie en Poussin, no mes toco els ferrets; pero de temps en temps se sent el meu trinc donat a temps i bonic i no faig nosa a ningú; dels meus pobres versets, d' altres n' han fet sinfonies i ja veuen, deie triomfalment, com hé fet la meva tasca.

D' aquesta deria del pobre poeta vell, ningú n' ha parlat, i es la més útil de coneixer en aquet món ahont tants que deurien tocar els ferrets, de temps en temps, se dediquen a tocar el violón sense parar.

Dibuix de J. SOROLLA

Dibuix de A. MAS Y FONTDEVILA

L'ALLEGRIA CHE PASSA

(Fragment)

SCENA 4.^a

Clown e Giovanni

- CLO. (*Preparando.*) Quà... il tappeto... ricamato dalle tarme... I pesi... vuoti di dentro... come il suo padrone... e tanti altri che conosco io... qui il tavolo dei bussolotti... il tavolo del ministero dell'interno... qui...
- GIO. Avete finito la preparazione? (*Avicinandosi.*)
- CLO. Non manca più che Mastica brodo, la scimia...
- GIO. Fumate?... (*Offrendo un sighero.*)
- CLO. Secondo le occasioni e secondo i paesi... per esempio, adesso, se voi volete io potrei fumare...
- GIO. (*Sorridendo offre due o tre sigheri.*) Prendete...
- CLO. Grazie mio principe. Siete di questo paese?
- GIO. Sono il figlio del Sindaco.
- CLO. Così giovane? Eccellenza questa è casa vostra...
- GIO. Grazie... grazie... Abitate in tre in questa casa?
- CLO. (*Sorridendo.*) Il cavallo e la scimia...
- GIO. E scusate... quella giovanetta è la figlia del Pugno di ferro?
- CLO. Ma che figlia!... buon giovine. (*Quasi dicesse, ingenuo.*) Si dice così... per salvare l'onore del carro! Ella è venuta al mondo sul cilione di una strada maestra... o nel abbandonato casolare d'un cantoniere... o forsanco in un deserto fienile!... Certo è che nacque di passaggio... come i colombi viaggiatori... Dio perdoni i nostri peccati!!
- GIO. Infelice!... Ma perché vive con quest'... uomo!?
- CLO. (*Con semplicità.*) La domata da bambina...
- GIO. (*Guardando il carro.*) Povera creatura... e voi di dove siete?
- CLO. Di dove sono... io... (*triste*) e lo sappiamo noi forse? Sicuramente nacqui anch'io allo svolto d'una strada mulattiera!... Avete visto dopo un acquazzane di pieno luglio... che ogni goccia d'acqua caduta su un mucchio di polvere fa nascere un piccolo verme? Così, devo essere nato io!!
- GIO. Non mi fate ridere...
- CLO. (*Triste ma con accento quasi brutale.*) No non c'è da ridere. Una lagrima dopo un orgia... caduta nella polvere... oplà... un salto mortale... e da quella polvere una vita!...
- GIO. Ma questo è nascere alla ventura!
- CLO. Alla sventura! Questo è nascere da un seme perduto... da un chicco di grano caduto nel bel mezzo della via, dal sacco d'un carro... e che nemmeno gli uccelli hanno voluto!...
- GIO. (*Tristemente.*) Senza una culla?!
- CLO. Senza nulla!... Scommetto che mi hanno battezzato nel rigagnolo della strada!...
- GIO. (*Sorridendo tristemente.*) E per confetti una buona grandinata!...
- CLO. Ma che grandinata!... (*Brutalmente allegro.*) Un sole splendido ni pieno meriggio... grande come un'immensa torta!... Il male si fù che all'alba della vita, incominciarono i mici malanni... avevo quattro anni e servivo già da palla...
- GIO. Da palla?...
- CLO. Da palla volante... Il marrano che, avrebbe dovuto, darmi da mangiare... sdraiato colla schiena su un cuscino... mi rotolava per aria, coi piedi, con tanto garbo... che prima ancora di saper camminare... sapevo digià volare!... Ero tuto scucito! e per questa tenerezza di corpo... e un triste sorriso di fanciullo abbandonato, che sfiorava il mio labbro... nell'estate il piatto era sempre pieno!...
- GIO. E nell'inverno?...
- CLO. Oh! nell'inverno?... nell'inverno si è pigri... nell'inverno non è tanto facile che tirino fuori le mani dal caldo della saccoccia!
- GIO. E questo Ercole e quello che vi ha raccolto?...
- CLO. Che! quello pesava almeno un quintale di più... questo è una farfalla al paragone di Sbarra-fissa...
- GIO. Sbarra... (*Non comprendendo.*)
- CLO. Fissa... lo chiamavano così... Oh! un vero animale!... il suo divertimento era sospendersi colle gambe dal trapezio e in quella dolce posizione bersi una forte quantità d'*absinthes*... dondolarsi e battere la sua donna... quando l'*alcool* gli era montato di piedi... allora si lasciava cadere, abbruttito, in mezzo al circo e s'addormentava come una talpa!...
- GIO. Che vita era la sua!...
- CLO. Che vita è stata la mia... dieci anni l'ho avuto sullo stomaco... e sulle spalle... ne porto ancora i: *Non ti scordar dime!*
- GIO. Un vero selvaggio!?
- CLO. Sì... sì... credetemi. In dieci anni non ho imparato che ha prendere delle legnate... neanche a mangiare... perché avevo quindici anni quando i miei denti entrarono veramente in carriera.
- GIO. Vi compiango...
- CLO. Allegri... allegri... tutto ciò non fù che i, .. *principi*... l'*anti pasto* della carriera. Ma quando divenni Clown, quando misi la parrucca... la bianca cresta sul capo vi giuro che nessun gallo ha mai cantato così forte il suo mattiniero *chicchirichi* come fù forte lo scoppio di risa che uscì dal mio petto... in quel primo giorno di libertà.
- GIO. Vorreste essere ricco?...
- CLO. Io?... (*Con forza.*) No!... Io vorrei essere padrone di una strada lunga... lunga... infinitamente lunga... e tutti i cantonieri ai ordini... e andare e venire come una rondinella!...
- GIO. E non amare?!
- CLO. Sempre... ma sempre di passaggio... un sorriso principiato in villaggio... un abbraccio in un altro... e più lontano un bacio... e sempre correndo sulla mia via... sospirare per un amore perduto, e sorridere per un amore novello...

- GIO. Che vita!!
 CLO. Eh! Voi non conoscete il piacere del rimpianto.
 GIO. Io l'immagino... (*Entusiasmandosi.*)
 CLO. L'agro-dolce dell'amore che passa.
 GIO. Io l'indovino... lo sento!... (*E. s.*)
 CLO. Non incatenare mai il cuore, non deviare mai dal proprio cammino. Voi non conoscete l'illusione di ciò che fù... di ciò che vuol dire, libertà...
 GIO. L'ho gustata... ma inchiodato in questo villaggio... sembrami indossare una camicia di forza che mi vi costringe... Vorrei fuggirlo... ma non posso... non posso!...
 CLO. Ah! Sì? L'avete gustata! Essere libero, poter dire: Io non ho pareti che m'opprimano... io non ho ne odi, ne affezioni... la vita è mia... mia... non vi sono barriere... essa è aperta, libera, ampia dal principio alla fine... come la bocca della mia scimia...
 GIO. Non aggiungete fuoco a quello che già brucia nel sangue!... (*Con fuoco.*)
 CLO. (*Crescendo.*) Ma che importa la povertà quando vi è la gioventù?
 GIO. Per me è la speranza... (*Come sopra.*)
 CLO. Che valgano le pene, quando vi sono ali per fuggirle?..
 GIO. Possano essere dolori che noi lasciamo...
 CLO. Ah! Ah! Noi siamo pagliacci?... Noi facciamo ridere... e sorridere di compassione?... e dopo?... (*Con disprezzo.*) Ed io non rido forse di tutto ciò che vedo intorno a me? I re gli eroi... gli artisti... i ricchi... gli oppressi e gli oppressori... tutto un immenso mondo d'ignoti... che non sapranno mai quel sorriso disprezzante indifferenza, mi fanno spuntare sulle labbra... Tutto questo mondo non vale una striscia di limpido cielo che sorrida ad un'ampia e verde pianura, con un viottolo che mi vi conduca!...
 GIO. (*Con entusiasmo.*) Al sentirvi mi sembra che mi spuntano le ali...
 CLO. (*Ridendo.*) Giovanotto la vostra pelle è troppo dura perchè vi spunti la piuma... tutt'al più un poco di lanuggine... (*Vedendo Zaira.*) Non è vero Zaira?

SCENA 5.^a

Zaira

- ZAI. (*Triste.*) Che vuoi che sappia io più infelice di te? Tu canti la libertà coi colori dell'aurora... e non vedi venire il tramonto...
 CLO. (*Sorride. Guardando mestamente Zaira. Fa spallucie e parte.*)

Versione italiana dell'attore drammatico
 ALFREDO SAINATI

PASQUA FLORIDA

BIBLIOGRAFIA

Collezione Iride.—*Storia di una notte d'estate.* Un petit volum de 65 planes, publicat á la Spezia.—Es la narració, escrita per el redactor de la Revista *Iride* Sig. I. M. Palmari, d'un curt episodi d'amor intensament sentit i artísticament explicat.

L'ecloga di Flora, den Francesco Gaeta, es de la mateixa col·lecció i en el curt espai de 40 planes, desenrotlla un'altra aventura amorosa tendrament escrita. Abduques edicions están perfectament impreses en caràcters elzevirians moderns.

PÈL & PLOMA

PERIÓDIC QUINZENAL (PER ARE) AM DIBUIXOS

Preus de subscripció anyal (desde 'l 1.er de Juny 1900 fins á 1.er de Juny 1901).

Barcelona.	7 pessetes	Union postale.	10 pessetes
Fora	8 »	Número solt	0'25 »

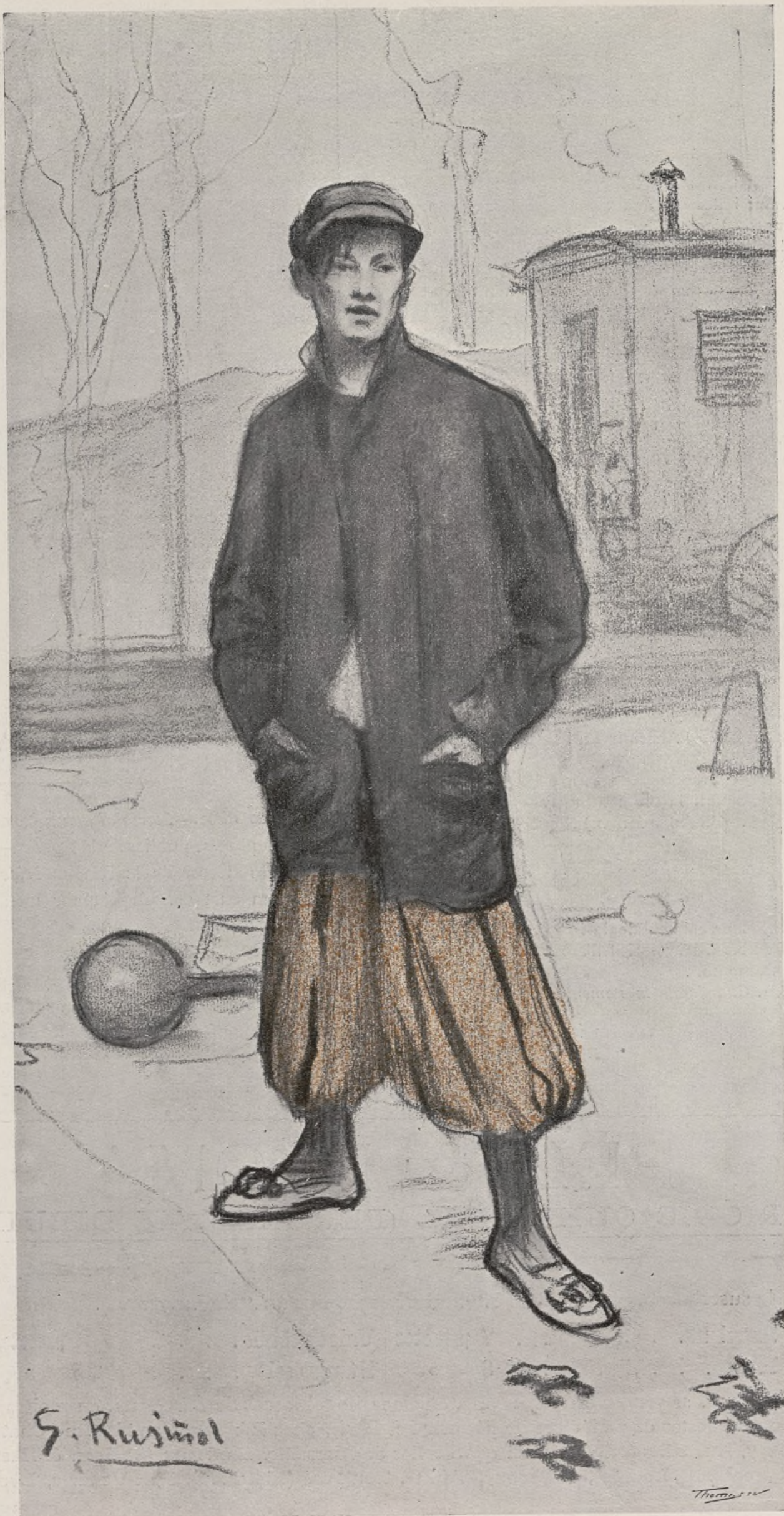
Pèl & Ploma, se ven en números solts, en els millors kioscos de Barcelona, en moltes poblacions de Catalunya; en els puestos de periódicos de Madrid i á París, chez Ed. Sagot, 39 bis, Rue Chateaudun, Gares du Quai d'Orsay, Austerlitz & Lyon, ainsi qu' a celles de Marseille, Bordeaux (St. Jean & Bastide), Montpellier, Nîmes, Carcassonne, Lourdes, Narbonne, Tarbes, Toulouse (Matabiau), Port-Vendres, Lyon-Perrache et Genève (Suisse).

El tomo del any primer, se ven enquadrant, al preu de **10 pessetes**. Fora de Barcelona, gastos de franqueig i embalatge á carrec del comprador.

Estampa i litografia Seix, Sant Agustí, 1 á 7, Barcelona (Gracia)

Ayuntamiento de Madrid

EL CLOWN DE L' ALEGRÍA (Sig. Sainati).

Dibuix d'en S. RUSIÑOL